

Registre lingvistice

Discipline umaniste - Limba română

www.enciclopul.ro

Registrele lingvistice reprezintă categorii generale de limbaj cu ajutorul cărora se poate categorisi stilul lingvistic folosit din punct de vedere sociocultural. Astfel, pentru limbajul comun (care nu aparține unor domenii tehnico-științifice), pe axa formal-informal, distingem următoarele registre:

- i. Solemn (protocolar)
- ii. Oficial (formal)
- iii. Standard (cultivat)
- iv. Familiar (colocvial)
- v. Popular (rural)
- vi. Argotic

I. Solemn

Registrul solemn sau protocolar este caracterizat de o exprimare greoaie, extrem de politicoasă, încărcată de locuțiuni pronominale de politețe cu grad sporit de reverență (Excelența Voastră, Sfinția Sa) și cu exprimarea funcției interlocutorului (domnule președinte, doamnă prim-procuror). Două exemple de astfel de comunicări ar fi:

- **Doamnă prim-procuror**, *vă rețin* pentru a *vă atrage atenția* asupra accidentului în care *au decedat* mai multe *persoane*, provocat de *un conducător de automobil în stare de ebrietate*.
- „Domnule prim-ministru, mai avem la Ministerul Economiei și a fost citită în primă lectură, o ordonanță de urgență pentru prelungirea valabilității voucherelor de vacanță.” (Ședința Guvernului României din data de 23 decembrie 2020, ministrul economiei, Virgil Popescu).

II. Oficial

Registrul oficial sau formal este caracterizat de o exprimare elevată, cu cele mai formale sinonime, cu exprimări la persoana a II-a plural și cu pronume de reverență. Comunicarea anterioară ar putea fi exprimată:

- **Doamnă**, *vă atenționez* asupra accidentului în care *au decedat* mai multe *persoane*, provocat de *un șofer în stare de ebrietate*.

- „Pentru a preveni răspândirea coronavirus (COVID-19) recomandăm, ca în continuare, să respectați cu strictețe regulile de igienă personală recomandate de autorități, pentru a vă proteja atât pe dumneavoastră cât și pe cei apropiați.” (Comunicat de Presă al Ministerului Afacerilor Interne din data de 4.01.2020 privind vaccinarea împotriva COVID-19 a personalului medical din unitățile spitalicești ale Ministerului Afacerilor Interne)

III. Standard

Registrul standard sau cultivat este caracterizat de exprimarea corectă și completă din punct de vedere stilistic, sintactic, morfologic și fonetic. Păstrează majoritatea trăsăturilor registrului oficial, precum exprimarea la persoana a II-a plural. Cuvintele alese sunt cele cu uz curent.

- **Doamnă**, *vă atenționez* asupra accidentului în care *au murit* mai mulți *oameni*, provocat de *un șofer beat*.
- „Organizația Mondială a Sănătății (OMS) nu recomandă țărilor lumii să emită «pașapoarte de imunitate» pentru persoanele care s-au vindecat de COVID-19, dar analizează posibilitatea implementării unor certificate electronice de vaccinare și lucrează în prezent la un studiu-pilot pe această temă în Estonia.” (Agenția Română de Presă)

IV. Familiar

Registrul familiar sau colocvial este caracterizat de o exprimare lejeră, în care se întrepătrund cuvintele formale, cele de uz comun și cele argotice, cea în care exprimarea gramaticală nu este neapărat cea mai îngrijită. Un exemplu de astfel de comunicare ar fi:

Te atenționez asupra accidentului în care *au dat colțul* mai mulți *inși*, din cauza unui *șofer pilot*.

Sau (în limbajul familiar se poate exprima afectivitatea, prin folosirea unor substantive mai puternice sau a unor adjective substantivate):

Îți atrag atenția asupra CARNAJULUI în care *au murit* mai mulți *AMĂRĂȚI*, din cauza unui *NENOROCIT beat*.

De asemenea, exprimări precum „îți atrag atenția”, „te atenționez” se transformă în interogații în acest tip de limbaj:

Ai auzit de accidentul în care *au murit* mai mulți *oameni*, din cauza unui *șofer beat*?

Registrul familiar este cel mai folosit dintre registre, dar și cel mai flexibil. Termenii excesiv de protocolari ca și cei argotici pot fi folosiți cu tentă peiorativă, ironică sau glumeață, termenii populari pentru a colora și pentru a dinamiza limbajul, termenii formali pentru a marca seriozitatea, adresarea politicoasă pentru a ridiculiza sau ironiza interlocutorul etc.

Câteva exemple de folosire a elementelor de stilistică în limbajul familiar:

Termeni oficiali, adresare protocolară cu scop ironic	„Când ești doctor în drept ești tare. Dottore!” (Traian Băsescu despre Victor Ponta)
Termeni argotici intercalați cu exprimarea curentă și cu entități frazeologice	„De data asta... am pus eu mâna pe cașcaval” (citad recunoscut, bineînțeles, de cititorii foiletonului „Mița Hu” – dacă nu l-ați descoperit încă, vă invit să-l căutați în secțiunea „Preocupările mele”).
Mărci ale afectivității	„- Mam'mare! de ce nu mai vine?... Eu vreau să vie! - Vine, vine acuma, puișorul mării! răspunde cucoana. Și sărută pe nepoțel; apoi îi potrivește pălăria.” (I.L. Caragiale, „D-l Goe. . .”, apropo de folosirea ironică a formulelor de adresare precum „domnul”).
Modificări gramaticale	Numerale cu forme scurte (cînșpe), pronume demonstrative populare (ăsta, ăla), erori gramaticale răspândite, fraze încălcite, reluări și anticipări, referințe variabile etc. „Domnul : Atunci să-i spui c-am venit eu. Feciorul : Cum vă cheamă pe dv.? Domnul : Ce-ți pasă? Feciorul : Ca să-i spui. Domnul : Ce să-i spui? De unde știi ce să-i spui, dacă nu ți-am spus ce să-i spui? Stai, întâi să-ți spun; nu te repezi... Să-i spui când s-o-întoarce că l-a căutat... Feciorul : Cine? Domnul : Eu. Feciorul : Numele dv.?... Domnul : Destul, atâta! mă cunoaște dumnealui... suntem prieteni. . .” (I. L. Caragiale, „Căldură mare”, ironizează ambiguitatea referințelor deictice în unele contexte, de care nu trebuie abuzat).
Modificări fonetice	E copilu' lu' Vasile! Bag mâna-n foc!

V. Popular

Sunt prezente arhaismele, regionalismele, cuvintele vulgare și numeroase greșeli gramaticale și forme neliterare ale unor cuvinte (atât din punct de vedere semantic, sintactic, morfologic și fonetic) având în vedere lipsa de educație a vorbitorilor și lipsa contactului cu alte culturi. Astfel, graiurile populare sunt

puncte de plecare în înțelegerea istoriei vocabularului, gramaticii și topicii.

VI. Argotic

Registrul argotic este cel cu caracter secret, vorbit de un număr restrâns de persoane dintr-un grup social închis (infractori, militari, elevi, studenți etc.). Vocabularul argotic este caracterizat prin mobilitate, evoluție rapidă, oralitate pronunțată. Cuvintele argotice pot fi refolosiri ale variantelor învechite (*aprod* – infractor începător), creații glumețe (*embargonaut* – contrabandist), formate prin procedee specifice limbii române (derivare, compunere) sau împrumutate din alte limbi. Formele argotice au adesea etimologie neclară, din cauza circulației lor restrânse și exclusiv orale.